

Quatter artists en La Fermata a Falera
Andrina Casut, Therese Schmid, Karin Brenn e Rita Klaas exponan lur obras artisticas.

5

Vischnanca fusiunada Albula/Alvra
La Quotidiana porta ina bilanza da la fusiun cun il chanzlist communal Maurus Engler.

12

südostschweiz

LA QUOTIDIANA

Redacziun: Via Sommerau 32, 7007 Cuirà, tel. 081 255 57 10, redacziun@laquotidiana.ch

■ VAL MÜSTAIR

Adonta cha las butias sun suot squitsch

(anr/fa) Illa regiun da cunfin Val Müstair badan ils butiers las consequenzas da l'euro favuravel. Impustüt las butias da colonials patiscan da la concurrenza sur cunfin. «Tuot nossas butias badan la concurrenza da las butias tirolaisas chi pon spordscher predchs plü favuravels», constata *Gabriella Binkert Becchetti* chi preside-scha l'Uniuin da commerzi e mansteranza Val Müstair, «il plü greiv han actualmaing nossas butias da mangiativas.» Istess daja giuivens chi nu's laschan intemur da quista situaziun: Il pèr butiers *Margaritta e Janet Grond* chi va in pensiuin surdà lur butia a s-charpas e sport a Müstair a duos indigens, ad *Andrea Conrad e Flavio Grond*.

➤ PAGINA 9

Finissascha da «fö i'l glatsch» a Sur En

■ (anr/bcs) D'innuort han tut cumgià var 150 persunas dal chastè da glatsch a Sur En. Quel es gnü fabbrichà davo la mità da december da la società «Art Engiadina» e dals duos artists *Daniel Cotti e Martin Hunke*. Ad els esa reuschis da fabbrichar ün chastè da glatsch d'asper il camping Sur En chi ha attrat divers indigens e giasts. Eir firmas, societats e grup-pas han passantà ün pèr uras da compagnia in ün ambiant partic-ular. Ils usters da Sur En han or-ganisà diversas tschinas ed aperit-ivs chi han chattà la gronda sim-patia da lur giasts. La finissascha da la festa in dumengia saira es gnüda accompagnada da dis-cuors, da musica e d'üna sporta cun vin chod, schoppa ed oter plü.

➤ PAGINA 9

Il chastè da glatsch a Sur En.

FOTO B. STECHER

Davosa etapa da la renovaziun baselgia ad Andeer

■ (anr/br) Ad Andeer àn las lavurs da renovaziun da la baselgia reformada antschiet igls 2014. Questa p'armavera vean la davosa etapa realisada. Igl project ca custa var 2,5 milliuns francs à savieu vagnir realiso gràtzga agl sustign da blears spon-surs, sco igl president da la cumis-siun da bieager, *Peider Ganzoni*, gi. Igl tetg ad igl intern da la baselgia en gea renovos sco ear igl cubus cun duas tualteras a la cur-vatada da l'antrada da la baselgia. Ved igl plafun digl chor da la baselgia àn ign parfegn cato egna sorpresa. Gl'avregl a matg vean igl aszensur fito ca magna digl nivel da la veia segl bot-baselgia. La stgeala d'access vean mantanida sco antocen ussa, survean dan-tant egna nova sulada.

➤ PAGINA 11

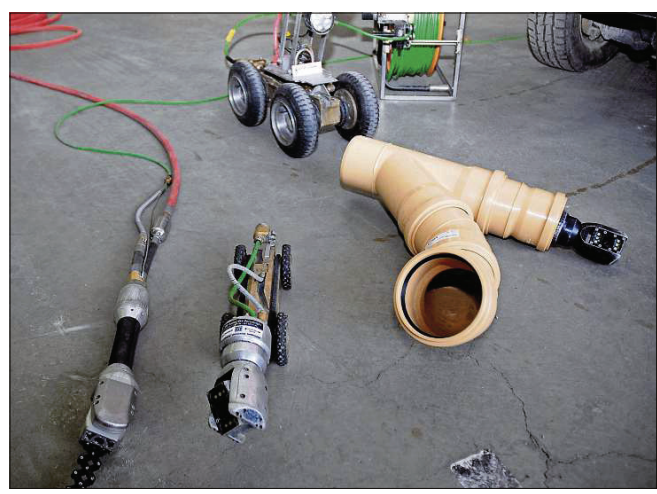
Servetsch d'abunents e da distribuziun: tel. 0844 226 226 mail: abo@somedia.ch

Buc ignorar la canalisaziun

Il plan general d'allontanar las auas tschuffas camonda d'agir

DAD AUGUSTIN BEELI / ANR

■ Las canalisaziuns ch'ins ha construü ils davos 50 onns en Svizra vegnan pli e pli els onns. En quei connex semuossa in pli e pli grond squitsch sillas finanzas publicas. Era las vischnauncas ella periferia sentan quei. Pli baul fuvu tur bia pli sempel. Ins produceva bunamein negin rumien ed era ina canalisaziun fuvu buca necessaria. Quei che correspunda oz al standard sto era vegnir finanziau e manteniun. Da gliez s'empatschan ils pli paucs. Sco tiel consum d'aua da beiber pagh'ins numnadamein era taxas per allontanar las auas tschuffas. Las biasas lingias da canalisaziun e las sereneras han ins baghegiu els onns sistonta ed otgonta. Suenter 40 onns vegnan las biasas els onns, in manteniun pli grond spetga buc aunc inagada schi ditg. Igl ei buca s'ligiau il problem cun stuschar vi quella lavur alla generaziun giuvna. Sco quei ch'ina retschera muossa enconu-schan las suprastonzas communa-las la situaziun. Il plan general d'allontanar las auas tschuffas, il schinumtau GEP, camonda lu era allas vischnauncas da prender las

Mintga vischnaunca sto schar controllar periodicamein sias lingias. Oz dat ei cameras specialas per quei in-tent.

FOTO A. BEELI

mesiras preventivas en caussa. El-las ston actualisar mintga diesch onns quei plan general, tal instrum-ent indichescha lu era nua ch'igl ei da renovar ni remplazzar lingias. Ellas vischnauncas fusiunadas porscha quei GEP in agid supple-mentar. Aschia per exempel a Glion ni en Lumnezia. Las biasas vischnauncas cumbineschan las renovaziuns cun lavurs el sectur dallas vias e dil conduct d'aua da beiber.

➤ PAGINA 3

Pi plang oragiu dall'Alp Flex

■ (ant/gns) Ora scu or digl codesch per la cursa da stadal tradiziunala dall'Alp Flex a Sur. Eneida daple è l'occurrenza stada ena veia aventura e chegl per vigl e gioven. Digl an-tier Grischun central èn sa partici-pios carschias, giuvenils ed unfants alla cursa cun ena lunghezza da quatter km. Cunter igls favorits ò la concurrenza gia pac da far, on guda-gnea cun *Robert Demarvels* da Sa-louf, *Jolanda Andreoli* da Tusang e *Francesca Spinaz* da Sur tres presun-gas tgi èn savens davant ainten las rangaziuns da cursas da stadal. Cun esser igl vial pitost lom on er igls pi sperts gia pi dei da neir oragiu dall'Alp Flex tgi anc avant en onn.

➤ PAGINA 13

«Pimp my Schlitten»

■ (ant/sr) Venderis, ils 26 e son-da, ils 27 da fevrier ha la cursa da divertiment «Pimp my Schlitten» cun in vast program da rama luog per l'empregma ga a Sedrun. Dalla partida ella tenda da fiasta che vegn piazzada sper la piazza da ballapei a Sedrun ein ils cantauturs *Florian Ast e Baschi*.

➤ PAGINA 6

Bia lavur e perseveronza

Marcus Michel e siu tgaun da lavinas Joya ein semtgai pil seracass

DA HANS HUONDER / ANR

■ Dapi prest 15 onns lavura Marcus Michel da Trun cun tgauns da lavinas. La scolaziun cun quels ei cumbinata cun bia lavur e perseveronza, mo era plaschers. Avon rodund duas jamnas ha in exercezi dalla polizia, colonna d'agid e pumpiers giu liug a Steggia al Pass dil Lucmagn. Dalla partida ei era Michel staus cun sia Joya. Il tgaun dil raz Golden Retriever ha giu l'incarica d'anflar persunas el magliac neiv simulau sco lavina ed el ha adem-plitu quei pensum cun bravura: «La finamira d'in meinatgaun e siu cumpogn eis ei secapescha adi-na d'anflar persunas che vivan aunc. Il pli savens ei quei deplora-blemein buc il cass, mo quei sa-vein nus.» Per ch'il tgaun seigi semtgau per siu pensum en sera-cass pretenda ei bia lavur, cumbi-nada cun exercezi, cuors ed exa-mens. Di per di lavura Michel cun siu tgaun e pliras ga per jamna exercitescha el cun quel. Il success ei dependents d'ina gronda perse-veronza e bia disciplina.

➤ PAGINA 5

Marcus Michel meina buca mo sez in tgaun pil salvament, el ei denter auter era instructor dil Salvament alpin grischun.

FOTO H. HUONDER

2008
 9771424*749004

«Üna furtüna d'avair chattà successuors indigens»

Margaritta e Janet Grond surdan lur butia a Müstair

DA FLURIN ANDRY / ANR

■ Davo 46 ons van ils butiers Margaritta e Janet Grond in pensün. Lur butia a Müstair mainan inavant duos homens giuvens chi han uschea ün'existenza in Val Müstair. Actualmaing ha la Val Müstair var 1500 abitants. «Quai sun in fuond be pacis peis per drivir üna butia da s-charpas o salzers, sco cha no dschain», ria Janet Grond. Istess ha el decs da drivir da l'on 1970 a Müstair üna butia da s-charpas. Plü tard ha'l drivì üna filiala a Zernez e davo eir amo a Scuol. A Winterthur vaiva Grond fat il giarsunadi da commerzi e vendita ed impris eir a far da chalger. «Quai es stat üna buna decisiun, uschea n'haja impris a cugnuescher il prodot da fuond sü.» Per avair amo ulteriuras pozzas per seis affar han el e sia duonna Margaritta decs da l'on 2002 da drivir süil territori da skis Minschuns üna staziun da servezzan e per fitanza da skis. Avant ses ons hana drivì il Center da passlung Furom a Fuldera üna butia per tuot quai chi ha da chefar cul sport da passlung.

«Per avair ün'existenza voula tuots duos»

Cun lur butia han il pèr e lur duos uffants gnü ün'existenza in Val Müstair. «Eir scha la regiun ha sco dit be pacis abitants ans han ils indigens adüna sustgnüts», constata Janet Grond. Id ha dovrà però amo dapli co quists cliants fidels: «I douvra adüna eir amo il turissem chi atira giasts illa regiun e chi vegnan in butia a far lur cumpras.» Ch'els sajan sulets in Val chi mainan üna butia da s-charpas

Janet e Margaritta Grond in lur butia a Müstair chi han manà d'urant 46 ons. FOTO L. GROND

e roba da sport, cuntinuesch'el. Per üna seguonda butia füss la regiun tenor el massa pitschna e cun be ün da quels duos segmants, s-charpas o sport, nu bastessa neir na. «Ma culla cumbinaziun da salzers e sport as poja ragiundscher ün schmertsch chi ha dat a no d'urant quists 46 ons ün'existenza, e quai dà la butia eir a noss successuors.»

A disposiziun amo sco cusgliaders ed illa vendita

La famiglia Grond ha cumanzà fingià bod a reglar la successiun da lur butia: «Siond cha nossa figlia ha maridà ed abita a Laax e cha nos figl es integrà illa firma da meis sör barmör vaina tscherchè ün'otra soluziun.» Il butier ha discurrü cul giuven Andrea Conrad da Müstair chi vaiva lavurà ün inviern per el il center da passlung. Grond til ha dit da stübgjar sch'el nu less surtout ün bel di la butia a Müstair. Quist'idea s'ha, sco cha Janet Grond disch, sviluppada ed es madiurada: «No vain pudü far ün contrat culs novs proprietaris Andrea Conrad chi ha fat a Cuaira a la HTW il stüdi da commerzi e cun Flavio Grond da Sta. Maria chid es trenader da fitness, uschenomnà personal trainer, e cusgliader da nudriment.» Els duos mainan uossa l'affar cul persunal dotà d'inviern cun set e d'instà cun trais persunas. D'urant il prüem temp sun Margaritta e Janet Grond amo integrats illa part operativa da l'affar, illa vendita. Els introduian a lur successuors eir amo illa cumprita da tuot ils prodots. L'avertüra da la butia cun nouva direcciun es als 14 avrigl. «No eschan fich cuntants cun quista soluziun», s'allegra Ja-

net Grond, «i sun duos indigens chi cugnueschan la regiun e san cusgliar a lur cliants, e lura esa eir important cha glieud giuvna chatta ün'existenza in Val Müstair.»

«Pel mumaint as chatta successuors in Val»

Al'avis Gabriella Binkert Becchetti chi presiedescha l'Uniu da commerzi e mansteranza da la Val Müstair es quista soluziun pella butia Grond a Müstair ideala: «Els duos nu surpiglian be la butia, i fan eir amo sportas pels giasts dal turissem sco trenamaint ed excursiuns, d'inviern culs skis e d'instà cul mountainbike o a pè.» Quai significha tenor ella ulteriuras pozzas per l'affar dals novs butiers, uschea hana eir damain da cumbatter culla concurrenza da sur cunfin.» Las butias da la Val Müstair badan il squitsch dal franc ferm e las butias tirolaisas chi pon spordscher predschs plü favuravels. Ella loda il spiert innovativ dad Andrea Conrad e Flavio Grond. «In quai chi riguarda las successiuns in Val es la situaziun actualmaing dret buna», disch Binkert Becchetti. «I'on passà ha surtut ün giuven indigen la ditte da Gian Tichenet ed eir a la Diale Treuhand esa gratià da chattar ad ün successuor oriund da la Val chid es tuornà illa regiun cun sia duonna.»

Festa finala dal «fö i'l glatsch»

Ultim grond spectacul pro'l chastè da glatsch a Sur En

DA BENEDICT STECHER / ANR

■ Cun üna festa per tuots han ils preschaints tut cumgià dal chastè da glatsch a Sur En. L'evenimaint es gnü festagià cun discuors, cun musica, cun fö e cun mangiar e baiver. In dumengia s'han inscuntrats per l'ultima jada ils amatuors dal chastè da glatsch a Sur En. Quel ha sport quist inviern la pussibilità da realisar arrandschamaints privats da firmas e societats in ün ambiat tuottafat particular. Il chastè da glatsch es gnü fabrichà da commembers dad «Art Engiadina» cun agüd finanzia da firmas e cun lavur vi dal chastè. Quist'organisasiun sustegna divers arrandschamaints chi han lö tuot on a Sur En. Als duos artists Daniel Cotti e Martin Hunke esa reuschis da fabrichar ün monumaint da glatsch sper il camping Sur En chi ha at-

trat d'urant l'inviern bliers amatuors e chi ha pussibilità da realisar divers evenimaints chi han chattà la simpatia da la glieud. Sco cha Cotti ha dit es gnüda l'iniziativa da la vart dals duos artists chi han prestà üna lavur immensa cun preventiv limità. «No vain fabrichà davo la mità da december il chastè da glatsch e davo duos mais festagiaina hoz la finissascha. Nos chastè es stat ün grond success ed hoz laina festagiari insembel la fin naturala dal monumaint», ha orientà Wolfgang Bosshardt, il manader da gestiun dad Art Engiadina. La saira es gnüda imbellida da quatter musicants da Ramosch.

Üna construcziun spectaculara

Urs Wöhler, directur da la Turissem Engiadina Scuol Samignun Val Müstair SA, ha rendü attent a l'importanza da tals

evenimaints per spordscher a giasts ed indigens la pussibilità da passantar ün pèruras in ün ambiat particular. «Il chastè da glatsch cha no vain pudü giodair quist inviern es stat ün evenimaint fich special ed ha sport a tuots üna pussibilità unica da pudair tratgnair in ün ambiat da fö e da glatsch. Eir la piazza da glatsch e la tuor per rampignar qua a Sur En vegnan dovradas diligaintamaing e fuorman insembel üna sporta spectaculara.» Cun la festa «fö i'l glatsch» han tut cumgià var 150 persunas in dumengia dal chastè da glatsch chi ha pesserà i'ls ultims duos mais per bels evenimaints. A la fin da la festa es gnüda impizzada üna culla immez l'iert da glatsch. Quai ha dat a la festa da cumgià il titel da la sairada «fö i'l glatsch». Ils respunsabels, a lur testa Bosshardt, pon s'allegrar d'una acziun gratiada.

La culla da fö dasper il clucher per rampignar.

L'entrada dal chastè.

FOTOS B. STECHER

Evenimaints suot l'insaina da l'art

L'Art Engiadina es üna società chid es gnüda fundada in december dal 2010 a Sur En. Il president da la società es Urs Beer da Stäfa ed il mainagestiu es Wolfgang Bosshardt. La società ha il böt d'organisar evenimaints specials sco quist inviern il chastè da glatsch, però eir al principi da la stà il «Bildhauer-Symposium» cun artists da tuot il muond. D'urant ün'eivna creeschan artists sculpturas our da lain, da crap, metal e marmel illa natura da Sur En. La società ha sco böt da promover la cultura e l'art in Engiadina. Diversas firmas indigenas sustegnan l'organisasiun e pussibileschan tras lur ingaschamaint occurrenz d'art extraordinaras.

La culla da fö ha signalisà la fin dal chastè da glatsch.